

บทความวิจัย

ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการปฏิบัติงานอย่างมีจริยธรรม
 ของนักศึกษาพยาบาลในเขตกรุงเทพมหานคร
 Factors Influencing the Ethical Practice Behaviors of
 Undergraduate Nursing Students in Bangkok
 Metropolitan Area

มณฑนาવી เมธาพัฒนา* พรพรรณ วรสีหะ* เปรมวดี คฤหเดช*
 Muntanavadee Maytapattana Ponpun Vorasiha Premwadee Karuhadaj
 กันยา นภาพงษ์* ขวัญฤทัย เสมพูน*
 Kanya Napapongsa Kwanrutai Sempoon

*สาขาพยาบาลศาสตร์ วิทยาลัยพยาบาลและสุขภาพ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา กรุงเทพฯ 10300

*Nursing Science, Faculty of College of Nursing and Health, Suan Sunandha Rajabhat University, Bangkok 10300 Thailand

*Corresponding author, E-mail: muntanavadee.ma@ssru.ac.th

Received: October 17, 2018; Revised: March 22, 2019; Accepted May 31, 2019

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้ เป็นวิจัยเชิงปริมาณ มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการปฏิบัติงานอย่างมีจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาล และ (2) ศึกษาปัจจัยทำนายพฤติกรรมการปฏิบัติงานอย่างมีจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาล โดยใช้แนวคิดทฤษฎีต้นไม้อจริยธรรมของดวงเดือน พันธุมนาวิน เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 4 ของคณะพยาบาลศาสตร์และวิทยาลัยพยาบาลทั้งภาครัฐและเอกชน ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 400 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถามจำนวน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านพฤติกรรมการปฏิบัติงานอย่างมีจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาล ด้านประสบการณ์

ด้านปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพ ด้านแบบอย่างด้านจริยธรรมจากบิดามารดา ด้านความฉลาดทางอารมณ์ และด้านเจตคติต่อพฤติกรรมกรรมการพยาบาล ได้รับการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือด้านความตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญ และได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค เท่ากับ .800, .902, .751, .851, และ .867 ตามลำดับ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน

ผลการวิจัยพบว่า อายุ เกรดเฉลี่ยสะสม และภูมิฐานะไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรม การปฏิบัติงานอย่างมีจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาล แต่เพศมีความสัมพันธ์เชิงลบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($r = .101$) ส่วนเจตคติต่อพฤติกรรมกรรมการพยาบาล ความฉลาดทางอารมณ์ แบบอย่างด้านจริยธรรมจากบิดามารดา และประสบการณ์ด้านปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมกรรมการปฏิบัติงานอย่างมีจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r = .546, .495, .477$ และ .437 ตามลำดับ) และพบว่า เจตคติต่อพฤติกรรมกรรมการพยาบาล ความฉลาดทางอารมณ์ แบบอย่างด้านจริยธรรมจากบิดามารดา และประสบการณ์ด้านปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพสามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมกรรมการปฏิบัติงานอย่างมีจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาลได้ คิดเป็นร้อยละ 39.80 ($R^2 = 0.398$) โดยเจตคติต่อพฤติกรรมกรรมการพยาบาลมีอิทธิพลมากที่สุด (Beta = .306) ข้อเสนอแนะจากการวิจัย คือ ผู้บริหารของสถาบันการศึกษาพยาบาลและอาจารย์พยาบาล ควรมีการส่งเสริมสนับสนุน และจัดโครงการเพื่อเสริมสร้างประสบการณ์และลักษณะทางจิตที่พึงประสงค์ ทั้งในและนอกหลักสูตรเพื่อให้นักศึกษาพยาบาลได้มีพฤติกรรมกรรมการปฏิบัติงานอย่างมีจริยธรรมและให้การพยาบาลได้อย่างมีคุณภาพ

คำสำคัญ: พฤติกรรมการปฏิบัติงานอย่างมีจริยธรรม ประสบการณ์ด้านปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพ แบบอย่างด้านจริยธรรมจากบิดามารดา ความฉลาดทางอารมณ์ เจตคติต่อพฤติกรรมกรรมการพยาบาล

Abstract

This quantitative research aims (1) to study relationship between factors that effects on ethical practice behaviors of undergraduate nursing students and (2) to determine the predictors of ethical practice behaviors of undergraduate nursing students. The conceptual framework of this study is developed on the basis of the Tree Moral Theory. Respondents were 400 nursing students from

faculty and college of nursing in Bangkok by means of simple random sampling. Data were obtained using questionnaires consist of ethical practice behavior, professional-socialization experience, parent's ethical model, emotional quotient, and attitude toward nursing practice measures. These instruments were tested for their content validity by a panel of experts. Internal consistency reliability for each measurement tested by Cronbach's alpha were .800, .902, .751, .851, and .867, respectively. Data were analyzed using descriptive statistics, Pearson's production-moment correlation, and Stepwise multiple regression analysis.

The findings showed age, GPA, and domicile were not correlated to ethical practice behaviors of undergraduate nursing students but gender was negatively correlated at the .05 significance level ($r = .101$). Meanwhile, attitude toward nursing practice, emotional quotient, parent's ethical model, and professional-socialization experience were positively correlated to ethical practice behaviors of undergraduate nursing students at the .01 significance level ($r = .546, .495, .477, \text{ and } .437$ respectively). The Stepwise multiple regression analysis revealed that attitude toward nursing practice, emotional quotient, parent's ethical model, and professional-socialization experience could jointly predict 39.80% ($R^2 = 0.398$) in ethical practice behaviors of undergraduate nursing students. Research result had found attitude toward nursing practice was the most influent predictor ($\text{Beta} = .306$). The recommendation for future studies is administrators and lecturers of faculty and college of nursing should promote, encourage, and organize projects for enhancing desirable experiences and psychological characteristics either in curriculum or extra curriculum. The optimum goal is ethical practice behaviors of undergraduate nursing students for quality of nursing.

Keywords: Ethical practice behavior, Professional-socialization experience, Parent's ethical model, Emotional quotient, Attitude toward nursing practice

บทนำ

วิชาชีพพยาบาลเป็นวิชาชีพที่มีความสำคัญและอยู่ใกล้ชิดกับผู้ป่วยมากกว่าวิชาชีพอื่น ถูกคาดหวังจากบุคคลภายนอกว่าเป็น “นางฟ้าในชุดขาว” (แสงทอง อีระทองคำ และ ไสว นรสาร, 2556) พยาบาลจึงต้องปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีแก่สังคม ดูแลช่วยเหลือผู้ป่วย ด้วยความตระหนักในคุณค่า ศักดิ์ศรี ตลอดจนสิทธิมนุษยชนของผู้ป่วย สอดคล้องกับหลักจริยธรรมของพยาบาลในยุคพอเรนซ์ ในดิงเกล ซึ่งได้แก่ ความอ่อนโยน (tenderness) ความเห็นอกเห็นใจ (sympathy) ความอดทน (patience) ความสุขุม เก็บอารมณ์ไม่แสดงออกทางสายตา (sober) และความดีที่สุภาพชนพึงมี (goodness) (Kohlberg & Hersh, 1997) ปัจจุบัน ปัญหาการปฏิบัติงานอย่างไม่มีจริยธรรมของพยาบาลส่วนใหญ่เกิดจากภาระงานที่มากเกินไปโดยเฉพาะงานส่วนใหญ่ไม่ใช่งานการพยาบาลโดยตรงต่อผู้ป่วยในฐานะผู้ประกอบวิชาชีพ (ศิริพร จริวัฒน์กุล, นันทพันธ์ ชินล้ำประเสริฐ, ประณีต ส่งวัฒนา, วรณิ เตียววิเศษ, วารุณี พองคำ และสมพร รุ่งเรืองกลกิจ, 2554) ลักษณะงานดังกล่าวมีผลให้พยาบาลเกิดความเครียดจนบางครั้งปฏิบัติหน้าที่โดยใช้อารมณ์กับผู้ป่วย พุดจาไม่ไพเราะ กิริยามารยาทไม่เหมาะสม ปัญหาจริยธรรมทางการพยาบาลในปัจจุบัน ส่วนใหญ่เป็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างพยาบาลกับผู้ป่วยและญาติ เช่น การพูดจากับผู้ป่วยและหรือญาติไม่สุภาพ การชักสีหน้า และการกระทำพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมต่อผู้ป่วยและหรือญาติ จะเห็นว่าพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมดังกล่าว ส่งผลกระทบต่อ

พยาบาลในวงกว้าง ถึงแม้วิชาชีพการพยาบาลจะมีสภาการพยาบาลแห่งประเทศไทยเป็นหน่วยงานที่คอยควบคุมดูแลการปฏิบัติหน้าที่ของพยาบาล วิชาชีพให้มีมาตรฐานในการประกอบวิชาชีพ มีการส่งเสริมด้านจริยธรรมและมาตรฐานการประกอบวิชาชีพพยาบาลอย่างเป็นรูปธรรมตามหลักจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ (สภาการพยาบาล, 2559) แล้วก็ตาม แต่ยังพบภาพหรือวิดีโอของพยาบาลที่มีพฤติกรรมการทำงานอย่างไม่เหมาะสมเผยแพร่ตามสื่อเครือข่ายสังคมออนไลน์อยู่เสมอ (ผู้จัดการออนไลน์, 2561)

การเป็นพยาบาลวิชาชีพที่ดีมีคุณธรรมและจริยธรรมนั้น ต้องเริ่มปลูกฝังคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตั้งแต่ตอนเป็นนักศึกษาพยาบาล สถาบันการศึกษาพยาบาลต้องจัดการเรียนการสอนให้เป็นไปตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ โดยเน้นด้านการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมตลอดหลักสูตรตั้งแต่ระดับชั้นปีที่ 1 ถึงชั้นปีที่ 4 ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) ที่เห็นความสำคัญของการมีคุณธรรมและจริยธรรมของบัณฑิตที่จะจบการศึกษา จึงกำหนดคุณลักษณะด้านคุณธรรมและจริยธรรมเป็นมาตรฐานการเรียนรู้อันดับแรก (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2561) เพื่อได้บัณฑิตที่พึงประสงค์และมีคุณลักษณะของการเป็นคนดี คนเก่ง สามารถให้บริการประชาชนได้อย่างมีคุณภาพ (กิ่งดาว การะเกด, พรพรรณ ศรีโสภา, มณีนรัตน์ เสนทับพระ, จุไรรัตน์ ชลกรโชติทรัพย์ และงามเอก ลำมะนา, 2561)

จากแนวคิดต้นไม้อัจริยธรรม ของดวงเดือน พันธุมนาวิน (2543) ที่กล่าวว่า พฤติกรรมที่พึงประสงค์ของคนดีและคนเก่ง เช่น พฤติกรรม การปฏิบัติงานอย่างจริยธรรมนั้น จะเกิดขึ้นได้ต้อง มาจากลักษณะทางจิตขั้นพื้นฐาน องค์ประกอบทางจิตใจ และประสบการณ์ทางสังคมหรือสิ่งแวดล้อมที่ดีและเหมาะสมของแต่ละบุคคล และจากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่ามีหลายปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรม การปฏิบัติงานอย่างมีจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาล ประสบการณ์ทางวิชาชีพที่นักศึกษาได้รับบนหอผู้ป่วยนั้น มีความสำคัญต่อพฤติกรรม การปฏิบัติงานอย่างมีจริยธรรมเป็นอย่างมาก เนื่องจาก นักศึกษาจะได้รับแบบอย่างการปฏิบัติงานของ อาจารย์นิเทศและพยาบาลรุ่นพี่ที่ปฏิบัติงานในหอผู้ป่วยนั้นๆ หากพบเห็นแบบอย่างที่ดี นักศึกษาจะได้เรียนรู้และแสดงพฤติกรรม การปฏิบัติงานที่ดีและมีจริยธรรม (Bastable, Garment, Jacobs, and Sopczyk, 2012; มณี อาภาวันทิกุล, วรรณภา ประไพพานิช, สุปานี เสนาดีสัย และ พิศสมัย อรทัย, 2557) นอกจากนี้พบว่า แบบอย่างทางด้านจริยธรรมจากบิดามารดาหรือผู้ปกครอง ก็มีผลต่อพฤติกรรมจริยธรรมของเด็กเช่นกัน บิดามารดาต้องปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดี เพื่อเด็กจะได้เลียนแบบสิ่งนั้นๆ และเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ดีมีจริยธรรมต่อไปในอนาคต นอกจากนี้ ประสบการณ์ทางสังคมทั้ง 2 ด้านที่กล่าวมาแล้ว ยังพบลักษณะทางจิตบางประการที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรม การปฏิบัติงานอย่างมีจริยธรรม ได้แก่ ความฉลาดทางอารมณ์ จากการ

ศึกษาพบว่า พยาบาลวิชาชีพที่มีความฉลาดทางอารมณ์สูงสามารถให้การพยาบาลผู้ป่วยได้อย่างมีประสิทธิภาพ (นฤมล เอนกวิทย์, ทศนีย์ บุญเติม, จารุวรรณ กุลดิลก และมกราพันธ์ จุฑะรสก, 2551; กุณนที พุ่มสงวน และกัลยา ไผ่เกาะ, 2557) นอกจากนี้ ลักษณะทางจิตด้านเจตคติต่อพฤติกรรม การพยาบาลก็เป็นจิตลักษณะที่สำคัญอีกประการหนึ่งที่จะช่วยให้ นักศึกษาพยาบาลปฏิบัติงานได้อย่างมีจริยธรรม ถ้านักศึกษาพยาบาลมีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพการพยาบาลแล้ว จะสามารถให้การพยาบาลแก่ผู้ป่วยและญาติอย่างมีประสิทธิภาพ มีทัศนคติที่ดี (อนัญญา คูอาริยะกุล, วราภรณ์ ยศทวี, นัยนา อินธิโชติ, วิภาวรรณ นวลทอง และ วีระยุทธ อินพะเนา, 2555) กล่าวโดยสรุป ตัวแปรที่นำมาศึกษานั้นอาจส่งผลต่อพฤติกรรม การปฏิบัติงานอย่างมีจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาล ได้แก่ ประสบการณ์ด้านปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพ แบบอย่างด้านจริยธรรมจากบิดามารดา ความฉลาดทางอารมณ์ และเจตคติต่อพฤติกรรม การพยาบาล

จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยสนใจศึกษาปัจจัยทำนายพฤติกรรม การปฏิบัติงานอย่างมีจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาล ทั้งนี้เพื่อให้ได้ข้อมูลสำหรับเป็นแนวทางในการปรับปรุงคุณภาพ การเรียนการสอน และเสริมสร้างจิตลักษณะด้านต่างๆ ที่มีความสำคัญเพื่อเตรียมนักศึกษาพยาบาลให้พร้อมที่จะเป็นพยาบาลวิชาชีพอย่างมีคุณภาพ อันเป็นประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่างๆ ได้แก่ ประสบการณ์ด้านปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพ แบบอย่างด้านจริยธรรมจากบิดามารดา ความฉลาดทางอารมณ์ และเจตคติที่มีต่อพฤติกรรมกรรมการพยาบาล และข้อมูลพื้นฐานของนักศึกษา กับพฤติกรรมการปฏิบัติงานอย่างมีจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาล

2. เพื่อศึกษาปัจจัยทำนายพฤติกรรมการปฏิบัติงานอย่างมีจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาลจากปัจจัยต่างๆ

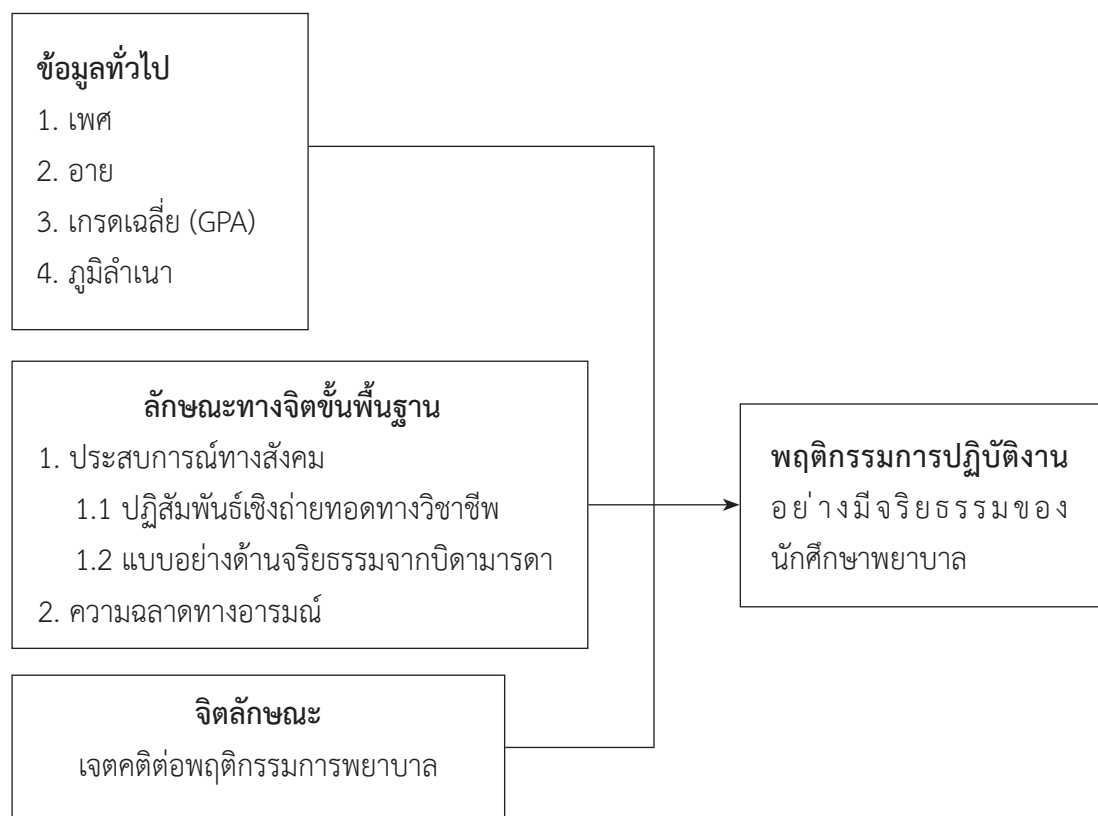
สมมติฐานการวิจัย

1. ประสบการณ์ด้านปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพแบบอย่างด้านจริยธรรมจากบิดามารดา ความฉลาดทางอารมณ์ และเจตคติต่อพฤติกรรมกรรมการพยาบาล และข้อมูลพื้นฐานของนักศึกษาพยาบาล มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมการปฏิบัติงานอย่างมีจริยธรรม

2. ประสบการณ์ด้านปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพแบบอย่างด้านจริยธรรมจากบิดามารดา ความฉลาดทางอารมณ์ และเจตคติต่อพฤติกรรมกรรมการพยาบาล สามารถทำนายพฤติกรรมการปฏิบัติงานอย่างมีจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาลได้

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษานี้ใช้แนวคิดต้นไม้อจริยธรรมของ ดวงเดือน พันธุนาวิน (2543) ที่กล่าวว่า พฤติกรรมที่พึงประสงค์ของคนดีและคนเก่ง (ดอกและผล) มาจากลักษณะทางจิตขั้นพื้นฐาน 3 ด้าน ได้แก่ สติปัญญา ประสบการณ์ทางสังคม และสุขภาพจิต (ส่วนราก) และจิตลักษณะ 5 ด้าน ได้แก่ เหตุผลเชิงจริยธรรม มุ่งอนาคตและการควบคุมตน ความเชื่ออำนาจในตน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และทัศนคติ คุณธรรมและค่านิยม (ส่วนลำต้น) หากบุคคลมีพื้นฐานทางด้านจิตใจที่ดีและได้รับประสบการณ์ทางสังคมที่เหมาะสม บุคคลนั้นก็จะสามารถพัฒนาเป็นคนดีและคนเก่งได้ ซึ่งในงานวิจัยนี้ศึกษาตัวแปรข้อมูลพื้นฐาน ได้แก่ เพศ อายุ เกรดเฉลี่ยสะสม ภูมิสำเนา และลักษณะทางจิตขั้นพื้นฐาน ได้แก่ ประสบการณ์ทางสังคม ด้านปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพ และแบบอย่างด้านจริยธรรมจากบิดามารดา และความฉลาดทางอารมณ์ รวมถึงจิตลักษณะด้านเจตคติต่อพฤติกรรมกรรมการพยาบาล เป็นตัวแปรทำนายพฤติกรรมการปฏิบัติงานอย่างมีจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาล ดังแสดงเป็นกรอบแนวคิดดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวความคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นวิจัยเชิงปริมาณ (quantitative research)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ นักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 4 ของคณะพยาบาลและวิทยาลัยพยาบาลทั้งภาครัฐและเอกชน ในเขตกรุงเทพมหานคร รวมทั้งสิ้น 18 สถาบัน

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ มีเกณฑ์การคัดเลือกเข้า คือ เป็นนักศึกษาพยาบาลที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นปีที่ 4 สามารถสื่อสาร อ่าน และเขียนภาษาไทยได้ มีสัญชาติไทยและเป็นผู้นับถือศาสนา

พุทธ การคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างจะใช้สูตรของ Cochran (1977) เนื่องจากไม่ทราบจำนวนประชากรและค่าสัดส่วนของประชากรที่แน่นอน โดยกำหนดระดับค่าความเชื่อมั่นเท่ากับร้อยละ 59 และระดับค่าความคลาดเคลื่อนเท่ากับร้อยละ 5 และจากการคำนวณได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมต้องไม่น้อยกว่า 384 คน และจากสถาบันการศึกษาพยาบาลทั้งหมด 18 สถาบัน ผู้วิจัยได้เลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ทฤษฎีความน่าจะเป็น (probability sampling) ด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (simple random Sampling) โดยวิธีการจับฉลาก (lottery) หยิบชื่อที่ละสถาบัน

โดยผู้วิจัยจะเลือกนักศึกษาตามเกณฑ์การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดของแต่ละสถาบัน โดยจะหยิบมาจนครบจำนวนของขนาดกลุ่มตัวอย่างสรุปได้กลุ่มตัวอย่างจาก 4 สถาบัน ดังนี้ (1) คณะพยาบาลศาสตร์เกื้อการุณย์ มหาวิทยาลัยนวมินทราธิราช (2) คณะพยาบาลศาสตร์มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี (3) วิทยาลัยพยาบาลและสุขภาพ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา และ (4) วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี นพรัตน์วชิระ รวมทั้งสิ้นจำนวน 400 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลพื้นฐาน ได้แก่ เพศ อายุ เกรดเฉลี่ยสะสม และภูมิลำเนา

ตอนที่ 2 แบบวัดพฤติกรรมการปฏิบัติงานอย่างมีจริยธรรม มี 24 ข้อ เป็นมาตราส่วนแบบประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ ตั้งแต่ไม่เคยเลยถึงเสมอ โดยมีข้อคำถามทั้งเชิงบวกและเชิงลบอย่างละ 12 ข้อ เกณฑ์การให้คะแนนจะเป็นในทิศทางกลับกัน โดยมีพิสัยของคะแนนอยู่ระหว่าง 24 – 120 คะแนน ผู้วิจัยพัฒนาและสร้างขึ้นจากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามกรอบแนวคิดของตันไม้จริยธรรม (ดวงเดือน พันธุมนาวิน, 2543)

ตอนที่ 3 แบบวัดการมีปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพ โดยมีข้อคำถามทั้งหมด 12 ข้อ เป็นมาตราส่วนแบบประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ ตั้งแต่ ไม่จริงเลยถึงจริงที่สุด การให้คะแนนจะเป็นในทิศทางกลับกัน โดยมีพิสัยของคะแนนอยู่ระหว่าง 12 – 60 คะแนน

ตอนที่ 4 แบบวัดแบบอย่างด้านจริยธรรมจากบิดามารดา โดยมีข้อคำถามทั้งหมด 10 ข้อ เป็นมาตราส่วนแบบประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ ตั้งแต่ไม่เคยเลยถึงเสมอ โดยมีข้อคำถามเชิงบวก 6 ข้อ และเชิงลบ 4 ข้อ เกณฑ์การให้คะแนนจะเป็นในทิศทางกลับกัน โดยมีพิสัยของคะแนนอยู่ระหว่าง 10 – 50 คะแนน

ตอนที่ 5 แบบวัดความฉลาดทางอารมณ์ โดยมีข้อคำถามทั้งหมด 20 ข้อ เป็นมาตราส่วนแบบประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ ตั้งแต่ไม่จริงเลยถึงจริงที่สุด โดยมีข้อคำถามเชิงบวก 18 ข้อ และเชิงลบ 2 ข้อ เกณฑ์การให้คะแนนจะเป็นในทิศทางกลับกัน โดยมีพิสัยของคะแนนอยู่ระหว่าง 20 – 100 คะแนน

ตอนที่ 6 แบบวัดเจตคติต่อพฤติกรรม การพยาบาล โดยมีข้อคำถามทั้งหมด 10 ข้อ เป็นมาตราส่วนแบบประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ ตั้งแต่ ไม่จริงเลยถึงจริงที่สุด โดยมีข้อคำถามเชิงบวก 5 ข้อ และเชิงลบ 5 ข้อ เกณฑ์การให้คะแนนจะเป็นในทิศทางกลับกัน โดยมีพิสัยของคะแนนอยู่ระหว่าง 10 – 50 คะแนน

เครื่องมือวัดการมีปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพ แบบอย่างด้านจริยธรรมจากบิดามารดา ความฉลาดทางอารมณ์ และเจตคติต่อพฤติกรรมการพยาบาล ผู้วิจัยพัฒนาและสร้างขึ้นเองจากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นตรวจสอบความสมบูรณ์ ความครบถ้วนของเนื้อหา (content validity) โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน

โดยไปหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item Objective Congruency Index) ผู้วิจัยเลือกคำถามเฉพาะที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องมากกว่า 0.5 ขึ้นไป แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ แบบวัดพฤติกรรมกรรมการปฏิบัติงานอย่างมีจริยธรรม แบบวัดการมีปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพ แบบวัดแบบอย่างด้านจริยธรรมจากบิดามารดา แบบวัดความฉลาดทางอารมณ์ และแบบวัดเจตคติต่อพฤติกรรมกรรมการพยาบาลไปทดลองใช้กับกลุ่มนักศึกษาพยาบาลที่มีคุณสมบัติใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน จากนั้นนำมาหาค่าความเชื่อมั่นของคุณภาพเครื่องมือโดยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .800, .902, .751, .851, และ .867 ตามลำดับ

การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง

โครงร่างวิจัยและเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้ผ่านการพิจารณารับรองจากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา (รหัสจริยธรรมเลขที่ COA.1-047/2017) ผู้วิจัยชี้แจงให้กลุ่มตัวอย่างทราบถึง วัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีการดำเนินการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และสิทธิในการเข้าร่วมโครงการวิจัย และสามารถถอนตัวได้ตลอดเวลาโดยไม่มีผลกระทบใดๆ รวมถึงแจ้งกับกลุ่มตัวอย่างว่าข้อมูลที่ได้จะเป็นความลับและนำเสนอผลการวิจัยในภาพรวม ตลอดจนนำมาใช้ประโยชน์เพื่อการวิจัยเท่านั้น ผู้วิจัยเก็บรักษาข้อมูลไว้อย่างดี และทำลายข้อมูลทั้งหมดภายหลังจากเผยแพร่งานวิจัยเรียบร้อยแล้ว

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำหนังสือขออนุญาตเก็บข้อมูลถึงคณบดีและผู้อำนวยการของคณะพยาบาลและวิทยาลัยพยาบาลที่ผู้วิจัยสุ่มตัวอย่างได้เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูล เมื่อได้รับอนุญาตแล้วทีมผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลแต่ละสถาบัน โดยจะแนะนำตัวชี้แจงรายละเอียดของการเก็บข้อมูลและเมื่อนักศึกษาพร้อมจะเริ่มให้ตอบแบบสอบถามอย่างอิสระ โดยใช้เวลาประมาณ 15 นาที และรอรับคืนแบบสอบถามทันที เมื่อนักศึกษาส่งแบบสอบถามเรียบร้อยแล้ว ผู้ช่วยวิจัยทำการตรวจสอบความครบถ้วนของคำตอบก่อนนำไปวิเคราะห์ข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูลใช้ระยะเวลาเดือนตุลาคม – ธันวาคม พ.ศ. 2560

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของตัวแปรใช้สถิติเชิงพรรณนา (descriptive statistics) ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. การทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ การหาความสัมพันธ์ของตัวแปร ใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Correlation Coefficient) และ การหาปัจจัยทำนายพฤติกรรมกรรมการปฏิบัติงานอย่างมีจริยธรรม ใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ได้แก่ นักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 4 ของ

สถาบันการศึกษาพยาบาลทั้งภาครัฐและเอกชน ในเขตกรุงเทพมหานคร 4 สถาบัน จำนวน 400 คน โดยมีผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้ นักศึกษาพยาบาลส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 363 คน (ร้อยละ 90.75) มีอายุส่วนใหญ่ 22 ปี มีจำนวน 207 คน (ร้อยละ 51.75) รองลงมา คืออายุ 21 ปี มีจำนวน 152 คน (ร้อยละ 38.00) นักศึกษาส่วนใหญ่มีเกรดเฉลี่ยสะสมอยู่ระหว่าง 3.01 – 3.50 จำนวน 332 คน (ร้อยละ 83.00) รองลงมาคือ 2.51 – 3.00 จำนวน 43 คน (ร้อยละ 10.75) นอกจากนี้ยังพบว่า นักศึกษาพยาบาลส่วนใหญ่จะมีภูมิลำเนาอาศัยอยู่ชนบท มีจำนวน 263 คน (ร้อยละ 65.75) นอกจากนี้ พบว่า พฤติกรรมการปฏิบัติงานอย่างมีจริยธรรมมีคะแนนเฉลี่ยโดยรวม

เท่ากับ 104.84 จากคะแนนเต็ม 120 มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 7.95 ปัจจัยด้านประสบการณ์ด้านปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพมีคะแนนเฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ 52.37 จากคะแนนเต็ม 60 มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 5.52 ปัจจัยแบบอย่างด้านจริยธรรมจากบิดามารดามีคะแนนเฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ 44.59 จากคะแนนเต็ม 50 มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 4.24 ปัจจัยความฉลาดทางอารมณ์มีคะแนนเฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ 77.78 จากคะแนนเต็ม 100 มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 8.15 และเจตคติต่อพฤติกรรมพยาบาลมีคะแนนเฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ 45.10 จากคะแนนเต็ม 50 มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 4.90

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่างๆ ที่ใช้ในการศึกษา

ตารางที่ 1 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่างๆ กับพฤติกรรมการปฏิบัติงานอย่างมีจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาล

ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r)
เพศ	-.101*
อายุ	.051
เกรดเฉลี่ยสะสม (GPA)	.095
ภูมิลำเนา	-.017
ประสบการณ์ด้านปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพ	.437**
แบบอย่างด้านจริยธรรมจากบิดามารดา	.477**
ความฉลาดทางอารมณ์	.495**
เจตคติต่อพฤติกรรมการพยาบาล	.546**

* มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

** มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 1 พบว่า เพศมีความสัมพันธ์ทางลบกับพฤติกรรมการปฏิบัติงานอย่างมีจริยธรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($r = .101$) และพบว่า เจตคติต่อพฤติกรรมทางการพยาบาล ความฉลาดทางอารมณ์ แบบอย่างด้านจริยธรรมจากบิดามารดา และประสบการณ์ด้านปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการปฏิบัติงานอย่างมีจริยธรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (ค่า $r = .546, .495, .477$ และ $.437$ ตามลำดับ) หมายความว่า นักศึกษาพยาบาลที่มีเจตคติต่อ

พฤติกรรมทางการพยาบาล ความฉลาดทางอารมณ์ แบบอย่างด้านจริยธรรมจากบิดามารดา และประสบการณ์ด้านปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพสูง จะมีพฤติกรรมการปฏิบัติงานอย่างมีจริยธรรมสูง ในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่างๆ กับพฤติกรรมการปฏิบัติงานอย่างมีจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาล พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างเจตคติต่อพฤติกรรมทางการพยาบาลกับพฤติกรรมการปฏิบัติงานอย่างมีจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาลมีค่ามากที่สุด ($r = .546$)

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบเป็นขั้น

ตารางที่ 2 แสดงผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบเพิ่มปัจจัยทีละขั้นในพฤติกรรมการปฏิบัติงานอย่างมีจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาล

ปัจจัยทำนาย	b	Beta	t-value	P value
ประสบการณ์ด้านปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพ	.171	.119	2.386	0.018
แบบอย่างด้านจริยธรรมจากบิดามารดา	.349	.186	3.874	0.000
ความฉลาดทางอารมณ์	.178	.182	3.442	0.001
เจตคติต่อพฤติกรรมทางการพยาบาล	.497	.306	6.218	0.000
ค่าคงที่ (Constant)	43.902		11.240	0.000
R = 0.631 R ² = 0.398 F = 65.270 p value < 0.001				

จากตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบเพิ่มตัวแปรทีละขั้น พบว่า เจตคติต่อพฤติกรรมทางการพยาบาล ความฉลาดทางอารมณ์ แบบอย่างด้านจริยธรรมจากบิดามารดา และประสบการณ์ด้านปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพสามารถร่วมกันทำนาย

พฤติกรรมการปฏิบัติงานอย่างมีจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาลได้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 คิดเป็นร้อยละ 39.80 ($R^2 = 0.398$) ตัวแปรทั้ง 4 ตัว เข้าสู่สมการทำนายตามลำดับสามารถเขียนสมการทำนายในรูปคะแนนดิบได้ดังนี้

พฤติกรรมการทำงานอย่างมีจริยธรรม
 $= 43.902 + 0.497$ (เจตคติต่อพฤติกรรมกร
 พยาบาล)

$+ 0.349$ (แบบอย่างด้านจริยธรรมจาก
 บิดามารดา) $+ 0.178$ (ความฉลาดทางอารมณ์) $+ 0.171$

(ประสบการณ์ด้านปฏิสัมพันธ์เชิง
 ถ่ายทอดทางวิชาชีพ)

สามารถเขียนสมการทำนายในรูปคะแนน
 มาตรฐาน ดังนี้

$Z_{\text{พฤติกรรมการทำงานอย่างมีจริยธรรม}} = 0.306$
 $(Z_{\text{เจตคติต่อพฤติกรรมกรพยาบาล}}) + 0.186 (Z_{\text{แบบอย่างด้านจริยธรรม}}$
 $\text{จากบิดามารดา}) + 0.182 (Z_{\text{ความฉลาดทางอารมณ์}}) + 0.119$
 $(Z_{\text{ประสบการณ์ด้านปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพ}})$

การอภิปรายผลการวิจัย

เจตคติต่อพฤติกรรมกรพยาบาล
 $(r = .546)$ ความฉลาดทางอารมณ์ $(r = .495)$
 แบบอย่างด้านจริยธรรมจากบิดามารดา $(r = .477)$
 และประสบการณ์ด้านปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทาง
 วิชาชีพ $(r = .437)$ มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับ
 พฤติกรรมกรปฏิบัติงานอย่างมีจริยธรรมของ
 นักศึกษาพยาบาล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
 ที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีต้นไม้อี
 จริยธรรมของ ดวงเดือน พันธุนาวิน (2543)
 ที่กล่าวว่า บุคคลจะเป็นคนดีและคนเก่งได้นั้น
 มาจากการมีคุณลักษณะทางจิตขั้นพื้นฐานและ
 จิตลักษณะที่ดีและเหมาะสม หากบุคคลใดมีพื้นฐาน
 ด้านจิตใจเป็นปกติและได้รับประสบการณ์ทาง
 สังคมที่เหมาะสมแล้ว คนๆ นั้นจะสามารถพัฒนา
 ตนเองให้มีพฤติกรรมเป็นคนดีและคนเก่งได้

เจตคติต่อพฤติกรรมกรพยาบาลมีความ
 สัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมกรปฏิบัติงาน
 อย่างมีจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาลมากที่สุด
 $(r = .546)$ ทั้งนี้เนื่องจากวิชาชีพพยาบาลเป็น
 วิชาชีพที่ต้องปฏิบัติงานและติดต่อสื่อสารกับ
 ผู้คนหลากหลายกลุ่มและต้องปฏิบัติงานเป็นเวร
 ตลอด 24 ชั่วโมง หากมีเจตคติที่ไม่ดีต่อวิชาชีพ
 จะทำให้เกิดความเครียดกับงานและไม่สามารถให้
 บริการที่ดีกับผู้ป่วยและญาติได้ ซึ่งในทางตรงกันข้าม
 ถ้าพยาบาลมีเจตคติที่ดี มีความตั้งใจปฏิบัติหน้าที่
 ด้วยความเต็มใจ ไม่รู้สึกท้อแท้ จะทำให้พยาบาล
 ผู้นั้นให้การพยาบาลที่ดีกับผู้ป่วยและญาติ
 นักศึกษาพยาบาลก็เช่นกัน ถ้ามีเจตคติที่ดีต่อ
 วิชาชีพการพยาบาลแล้ว จะทำให้นักศึกษา
 สามารถนำความรู้และทักษะต่างๆ ที่ได้เรียนมาไป
 ใช้ในการขึ้นฝึกปฏิบัติงานหอผู้ป่วย ดูแลผู้ป่วย
 และญาติได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ
 สอดคล้องกับผลการศึกษาของปิ่นทิพย์ บุญยชาติ
 และสุลี ทองวิเชียร, 2554; อนัญญา คูอาริยะกุล
 และคณะ, 2555; สมใจ วินิจกุล และสุวรรณา
 เจริญสุขสงษ์ (2557) ที่พบว่าทัศนคติต่อวิชาชีพ
 พยาบาลกับพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักศึกษา
 มีความสัมพันธ์กัน

ความฉลาดทางอารมณ์มีความสัมพันธ์
 เชิงบวกกับพฤติกรรมกรปฏิบัติงานอย่างมีจริยธรรม
 ของนักศึกษาพยาบาล ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษา
 ของ นฤมล อเนกวิทย์และคณะ (2551) ที่พบว่า
 นักศึกษาพยาบาลที่มีคุณลักษณะ รู้จักตนเอง
 รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น มองโลกในแง่บวก
 มีสัมพันธภาพและความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและ
 ผู้อื่นจะมีพฤติกรรมกรดูแลผู้ป่วยอย่างมีจริยธรรมสูง

และสอดคล้องกับการศึกษาของ กุนนที พุ่มสงวน และกัลยา ไผ่เกาะ (2557) ที่พบว่าพยาบาลวิชาชีพที่มีความฉลาดทางอารมณ์สูงสามารถให้การพยาบาลผู้ป่วยได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถปรับความสมดุลอารมณ์ของตนเองและตอบสนองต่อผู้ป่วยและบุคคลอื่นได้อย่างเหมาะสม และสอดคล้องกับการศึกษาของ มัณฑนา เทพมงคล และมานพ ชูนิล (2558) ที่พบความฉลาดทางอารมณ์มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการสื่อสารของพยาบาลและผู้ช่วยพยาบาลกับผู้รับบริการ ซึ่งพฤติกรรมการสื่อสารที่เหมาะสมของพยาบาลที่มีต่อผู้รับบริการ ก็เป็นพฤติกรรมการปฏิบัติงานอย่างมีจริยธรรมตามจรรยาบรรณวิชาชีพพยาบาล เพื่อให้ผู้ป่วยและญาติเกิดความไว้วางใจและเชื่อถือ

แบบอย่างด้านจริยธรรมจากบิดามารดา มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมการปฏิบัติงานอย่างมีจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาล ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ภัทริน ภัทรกำพล (ม.ป.ป.) ที่ พบว่า เด็กจะเป็นคนดีหรือไม่นั้น ส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับบิดามารดาหรือผู้ดูแล บิดามารดาต้องขัดเกลาอบรมเลี้ยงดูเด็ก และปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดี เพื่อเด็กจะได้เลียนแบบสิ่งนั้นๆ และเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณธรรมและจริยธรรมต่อไป และสอดคล้องกับงานวิจัยของ มณี อภานันท์กุลและคณะ (2557) ที่ พบว่า นักศึกษาพยาบาลจะมีการปฏิบัติตนอย่างมีจริยธรรมได้นั้น ส่วนสำคัญมาจากการอบรมสั่งสอนของบิดามารดาและการเป็นแบบอย่างที่ดีและเหมาะสม จากที่กล่าวมาข้างต้น เราจึงควรปลูกฝังด้านคุณธรรมและจริยธรรมให้แก่เด็กตั้งแต่วัยเยาว์ ด้วยการทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดี บิดา

มารดาควรส่งเสริมให้เด็กเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาควบคู่ไปด้วย เพราะการใกล้ชิดกับศาสนาจะส่งเสริมให้เด็กมีคุณธรรมและจริยธรรมได้ง่ายขึ้น

ประสบการณ์ด้านปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรม การปฏิบัติงานอย่างมีจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาลกับ ซึ่งสอดคล้องกับบาสเทเบิลและคณะ (Bastable et al., 2012) ที่ได้กล่าวว่า อาจารย์นิเทศและพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานที่หอผู้ป่วยจะเป็นแบบอย่างทางวิชาชีพและการปฏิบัติงานอย่างมีจริยธรรมให้กับนักศึกษาพยาบาล โดยนักศึกษาจะสังเกตพฤติกรรมของอาจารย์และพี่พยาบาลที่มีต่อผู้ป่วย และจะเลียนแบบพฤติกรรมนั้นๆ สอดคล้องกับการศึกษาของมณี อภานันท์กุล และคณะ (2557) พบว่า จริยธรรมที่มีอยู่ในตัวนักศึกษาพยาบาล ส่วนหนึ่งมาจากการอบรมสั่งสอน อีกส่วนหนึ่งมาจากการประสบการณ์การได้ฝึกปฏิบัติการดูแลผู้ป่วย หรือการสังเกตผู้อื่นและเลือกสิ่งที่ดีมาปฏิบัติ ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะบ่มเพาะให้เกิดการมีคุณธรรมและจริยธรรมที่อยู่ภายในตัวพยาบาล

นอกจากนี้ ผลการศึกษาพบว่าตัวแปรเจตคติต่อพฤติกรรมทางการพยาบาล ความฉลาดทางอารมณ์ แบบอย่างด้านจริยธรรมจากบิดามารดา และประสบการณ์ด้านปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพ สามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมการปฏิบัติงานอย่างมีจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาลได้ร้อยละ 39.80 เป็นค่าที่ไม่สูงมากนัก อาจเนื่องจากตัวแปรทั้ง 4 มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการปฏิบัติงานอย่างมีจริยธรรม

ที่ระดับปานกลาง ($r = .546, .495, .477$ และ $.437$ ตามลำดับ) จึงทำให้อำนาจในการร่วมทำนายค่อนข้างต่ำ สอดคล้องกับการศึกษาของ สมใจ วินิจกุล และสุวรรณา เจริญสุขงษ์ (2557) ที่พบว่าทัศนคติต่อวิชาชีพการพยาบาลที่มีความสัมพันธ์กับสมรรถนะการปฏิบัติการพยาบาลที่ระดับปานกลาง ($r = .570$) จะสามารถทำนายสมรรถนะการปฏิบัติการพยาบาลได้ร้อยละ 32.60 เช่นกัน ในขณะที่การศึกษาของมยุรี ลีทองอิน และสิริมาศ ปิยะวัฒนพงศ์ (2558) พบว่าทัศนคติต่อการดูแลผู้สูงอายุของนักศึกษาพยาบาลมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการพยาบาลเอื้ออาทรผู้สูงอายุของนักศึกษาพยาบาลที่ระดับต่ำ ($r = .161$) จะไม่สามารถทำนายพฤติกรรมการพยาบาลเอื้ออาทรผู้สูงอายุของนักศึกษาพยาบาลได้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. สถาบันการศึกษาควรจัดฝึกอบรมเสริมสร้างให้นักศึกษาพยาบาลมีจิตลักษณะด้านเจตคติต่อพฤติกรรมการพยาบาลให้มากขึ้น นอกจากนี้ ควรจัดหลักสูตรการเรียนการสอนให้มีรายวิชาที่สามารถสอดแทรกการพัฒนาความคิดและเจตคติต่อวิชาชีพการพยาบาลให้แก่นักศึกษา โดยเริ่มจัดตั้งแต่ชั้นปีที่ 1

2. สถาบันการศึกษาควรจัดฝึกอบรมหรือกิจกรรมการเสริมสร้างและพัฒนาลักษณะทางจิตขั้นพื้นฐานด้านความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาพยาบาลให้มากขึ้น โดยเริ่มจัดตั้งแต่ชั้นปีที่ 1

3. สถาบันการศึกษาควรจัดโครงการอาจารย์ที่ปรึกษาพบปะผู้ปกครองเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนพูดคุยให้ผู้ปกครองตระหนักถึงการเป็นตัวอย่างที่ดีให้กับบุตรหลาน

4. สถาบันการศึกษาควรจัดฝึกอบรมเสริมสร้างให้นักศึกษาพยาบาลมีปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพให้มากขึ้น ตั้งแต่เริ่มขึ้นฝึกปฏิบัติงานบนหอผู้ป่วยอย่างต่อเนื่อง

5. สถาบันการศึกษาพยาบาลควรมุ่งพัฒนาและสร้างเสริมพฤติกรรมการปฏิบัติงานอย่างมีจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาลให้สูงมากขึ้นในระหว่างฝึกฝนและเรียนรู้ตลอดหลักสูตร รวมถึงการนำมาใช้เป็นแนวทางในการประเมินและรับรองมาตรฐานการศึกษาตามหลักสูตรพยาบาลศาสตร์ของสถาบันการศึกษาพยาบาลด้วย

6. ผู้บริหารสถาบันการศึกษาพยาบาลหรือคณาจารย์ ควรให้ความสำคัญในกิจกรรมนักศึกษา เช่น จัดโครงการธรรมะให้นักศึกษา เพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมในตัวนักศึกษา ตลอดจนการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติเพื่อให้นักศึกษาพยาบาลมีความเข้าใจในจุดมุ่งหมายของการให้การพยาบาลอย่างมีคุณธรรมและจริยธรรมอย่างเป็นรูปธรรม และนักศึกษาพยาบาลสามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการพัฒนาและจัดทำคู่มือการฝึกอบรมที่มีคุณภาพสำหรับนักศึกษาพยาบาล โดยมีเนื้อหาหลักเป็นการพัฒนาลักษณะทางจิตขั้นพื้นฐานและจิตลักษณะที่สำคัญต่อพฤติกรรม

การปฏิบัติงานอย่างมีจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาล ได้แก่ เจตคติต่อพฤติกรรมการพยาบาล แบบอย่างด้านจริยธรรมจากบิดามารดา ความฉลาดทางอารมณ์ และประสบการณ์ด้านปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพ เพื่อส่งเสริมและพัฒนาประสิทธิภาพในการปฏิบัติการพยาบาลของนักศึกษาต่อไป

2. ควรมีการศึกษาวิจัยรูปแบบและวิธีการพัฒนาทักษะทางจิตขั้นพื้นฐานและจิตลักษณะ

ที่สำคัญเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการทำงานอย่างมีจริยธรรมนักศึกษาพยาบาลให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. ควรทำการศึกษาและนำตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการทำงานอย่างมีจริยธรรมระดับสูง (มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สูง) เข้ามาร่วมวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบเป็นขั้น เพื่อให้ค่าการทำนาย (ค่า R^2) สูงขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กิงดาว การะเกตุ, พรพรรณ ศรีโสภา, มณีรัตน์ เสน่ห์พระ, จุไรรัตน์ ชลกรโชติทรัพย์ และงามเอก ลำมะนา. (2561). การพัฒนาแบบวัดคุณธรรมและจริยธรรม สำหรับนักศึกษาพยาบาล ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ. *วารสารเกื้อการุณย์*, 25(1), 25-39.
- กุนที พุ่มสงวน และกัลยา ไผ่เกาะ. (2557). พยาบาลกับการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์. *วารสารพยาบาลทหารบก*, 15(3), 18-23.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน. (2543). *ทฤษฎีต้นไม้อัจฉริยะ: การวิจัยและพัฒนาบุคคล* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นฤมล เอนกวิทย์, ทศนีย์ บุญเติม, จารุวรรณ กุลดิลก และมกราพันธ์ จุฑะรสก. (2551). การพัฒนาหลักสูตรจิตตปัญญาศึกษาสำหรับนักศึกษาพยาบาล. *วารสารหลักสูตรการเรียนการสอนมหาวิทยาลัยขอนแก่น*, 2(1), 59-70.
- ปิ่นทิพย์ บุญยชาติ และสุลี ทองวิเชียร. (2554). ปัจจัยที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี. *วารสารการพยาบาล*, 60(3), 45-52.
- ภัทริน ภัทรกำพล. (ม.ป.ป.). “บทบาทของครอบครัวต่อการพัฒนาจริยธรรมของเด็ก” *กรณีศึกษา: ครอบครัวชาวพุทธ*. (รายงานการวิจัย). มหาวิทยาลัยมหิดล, วิทยาลัยศาสนศึกษา.
- มณี อาภาวันทิกุล, วรรณภา ประไพพานิช, สุภาณี เสนาดีสัย และพิศสมัย อรทัย. (2557). จริยธรรมในการปฏิบัติการพยาบาลของพยาบาลไทยตามการรับรู้ของผู้บริหารทางการพยาบาล. *วารสารสมาการพยาบาล*, 29(2), 5-20.

- มยุรี ลีทองอิน และสิริมาศ ปิยะวัฒนพงศ์, (2558). ปัจจัยร่วมทำนายพฤติกรรมการพยาบาลเอื้ออาทร
ผู้สูงอายุของนักศึกษาพยาบาลในรายวิชาปฏิบัติการพยาบาล, *วารสารการพยาบาลและการ
ดูแลสุขภาพ*, 33(3), 70-79.
- มณฑนา เทพมงคล และมานพ ชูนิล. (2558). การรับรู้วัฒนธรรมองค์การกับความฉลาดทางอารมณ์
ที่พยากรณ์การสื่อสารของพยาบาลและผู้ช่วยพยาบาลกับผู้รับบริการในโรงพยาบาลของรัฐ.
ใน มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, สถาบันวิจัยและพัฒนา, *รายงานการประชุมวิชาการและ
การนำเสนอผลการวิจัยระดับชาติและนานาชาติ กลุ่มระดับชาติด้านมนุษยศาสตร์และ
สังคมศาสตร์ ครั้งที่ 7* (น 387-397). กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยและพัฒนา
- ศิริพร จริวัฒน์กุล, นันทพันธ์ ชินล้ำประเสริฐ, ประณีต ส่งวัฒนา, วรณี เดียวอิศเรศ, วารุณี
ฟองคำ และสมพร รุ่งเรืองกลกิจ. (2554). วิชาชีพการพยาบาล: ความหมายเชิงเพศภาวะ.
วารสารสภาการพยาบาล, 26(2), 26-41.
- สภาการพยาบาล. (2559). *รายงานประจำปี 2559 สภาการพยาบาล*. นนทบุรี: สภาการพยาบาล.
- สมใจ วินิจกุล และสุวรรณา เจริญสุขวงศ์. (2557). ความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติต่อวิชาชีพการพยาบาล
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับสมรรถนะการปฏิบัติการพยาบาลของบัณฑิตพยาบาล คณะพยาบาล
ศาสตร์เกื้อการุณย์. *วารสารเกื้อการุณย์*, 21(2), 113-125.
- แสงทอง อีระทองคำ และไสว นรสาร. (2556). *กฎหมายสำหรับพยาบาล*. สมุทรปราการ: ออฟเซต พลัส.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2561, ตุลาคม 29). *กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา
TQF : HEd*. [เว็บไซต์]. สืบค้นจาก [http://www.mua.go.th/users/tqf-hed/news/
news7.php](http://www.mua.go.th/users/tqf-hed/news/news7.php)
- อนัญญา คูอาริยะกุล, วราภรณ์ ยศทวี, นัยนา อินธิโชติ, วิภาวรรณ นวลทอง และวีระยุทธ อินพะเนา.
(2555). เจตคติต่อวิชาชีพการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี
อุตรดิตถ์. *วารสารวิจัยทางวิทยาศาสตร์สุขภาพ*, 6(1), 18-26.
- Bastable, S. B., Garment, P., Jacobs, K. & Sopczyk, D. L. (2012). *Health professional as
educator principles of teaching and learning*. Massachusetts: Jones & Bartlett
Publishers.
- Cochran, W. G. (1977). *Sampling techniques* (3rd ed.). New York: John Wiley & Sons.
- Kohlberg, L. & Hersh, R. H. (1997). Moral development: A review of theory. *Morel
Development*, 16(2), 53-59.